

N A C R T

Advokatura u kontekstu reforme pravosuđa u Crnoj Gori

- Poreske obaveze i doprinosi advokata -

Poreske obaveze i doprinosi advokata

Advokati su obavezni da plaćaju porez na dohodak fizičkih lica i obavezne doprinose za socijalno i zdravstveno osiguranje. Uz to, advokati su i obaveznici poreza na dodatu vrijednost (PDV), ako u toku jedne godine ostvare prihod veći od 18.000 eura.

I Porez na dohodak fizičkih lica

Nakon upisa u Advokatsku komoru, advokat, kao fizičko lice, ima obavezu da izvrši opštu registraciju kod Poreske uprave Ministarstva finansija. Nadležna jedinica Poreske uprave donosi rješenje o registraciji, kojim se fizičkom licu dodjeljuje poreski identifikacioni broj (PIB).

Kako se prihodom od samostalne djelatnosti smatra i prihod ostvaren od advokatske djelatnosti, kao osnovne djelatnosti, za koju je fizičko lice registrovano, po tom osnovu se advokati smatraju poreskim obveznicima, u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica lica ("Sl. list RCG", br. 65/01 ...04/07 i "Sl. list CG", br. 86/09 ... 083/16 od 31.12.2016), i u skladu sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/07 ... 022/17 od 03.04.2017).

Advokati porez na dohodak fizičkih lica plaćaju po stvarnom dohodku, pa su dužni da sa podnošenjem godišnje prijave poreza na dohodak fizičkih lica sačine i podnesu bilans stanja i bilans uspjeha. Godišnja prijava se podnosi Poreskoj upravi do 30. aprila tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Prema članu 20 stav 1 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01 ...04/07 i "Sl. list CG", br. 86/09 ... 083/16 od 31.12.2016) kod poreskih obveznika koji porez plaćaju po stvarnom dohotku, poreska osnovica se utvrđuje kao razlika između prihoda i rashoda, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo. Poreska stopa koja se primjenjuje prilikom obračuna poreza na ovako utvrđenu poresku osnovicu je 9%.

Poreski obveznik tokom godine plaća porez na prihod od samostalne djelatnosti u vidu mjesečnih akontacija, čiju visinu određuje na osnovu visine poreza na dohodak od samostalne djelatnosti iz poreske prijave za prethodnu godinu. Ovo praktično znači da se poreska obaveza iz poreske prijave za prethodnu godinu dijeli sa 12, što daje iznos mjesečne akontacije poreza na dohodak fizičkih lica za tekuću godinu.

Konačan iznos poreza na dohodak fizičkih lica koji advokat treba da plati utvrđuje se tako što se od ukupno obračunatog poreza odbija iznos poreza plaćen u akontacijama po svim izvorima prihoda. Ovako utvrđeni konačni iznos poreza na dohodak advokati su u obavezi da plate sa podnošenjem poreske prijave, do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu.

Advokat koji u toku godine otpočne sa obavljanjem djelatnosti, akontaciju poreza na prihod od samostalne djelatnosti određuje na osnovu procjene ostvarenja prihoda za tu godinu.

Na obračunati porez na dohodak advokat je dužan da plati i prirez na porez (opštinski prihod) prema stopi koju utvrđuje svaka opština pojedinačno posebnom odlukom. Na primjer, u Opštini Podgorica ovaj prirez iznosi 15%.

II Doprinosi za obavezno socijalno i zdravstveno osiguranje

Pored obaveze da plaća porez na dohodak fizičkih lica, advokat ima obavezu da plaća doprinose za obavezno socijalno osiguranje, na osnovu člana 5 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Od januara 2014. godine prema članovima 9 i 10 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni list CG", br13/07 ... 022/17 od 03.04.2017), osnovica za obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje utvrđuje se u zavisnosti od visine ostvarenog, odnosno planiranog godišnjeg prometa i to:

- do 9.000 eura, do 60% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori,
- do 15.000 eura, do 100% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori,
- preko 15.000 eura, do 150% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori,

s tim da obveznik - advokat može da plaća doprinos na osnovicu iznad iznosa utvrđenog ovim odredbama.

Na ovako utvrđene osnovice obračunavaju se doprinosi u ukupnom iznosu od 34,3%, na sledeći način:

- doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje 20,5% (na teret poslodavca 5,5%, na teret osiguranika 15%)
- doprinos za zdravstveno osiguranje 12,8%, (na teret poslodavca 4,3%, na teret osiguranika 8,5%)
- doprinos za osiguranje od nezaposlenosti 1% (na teret poslodavca 0,5%, na teret osiguranika 0,5%).

Primjer:

Ako advokat ima godišnje prihode veće od 15,000 eura ili oko 1,250 eura mjesečno, njegove obaveze samo za doprinose iznose čak 386,39 eura mjesečno.

Na ovaj iznos se dodaje i akontacija poreza na dohodak fizickih lica (koja je različita od advokata do advokata i zavisi od iznosa poreza na dobit iz prethodne godine) i prerez porezu. Tako da mjesečno opterećenje advokata, po osnovu poreza i doprinosa, koji ostvaruje godišnji prihod veći od 15.000 EUR, u najvećem broju slučajeva prelazi iznos od 450 eura mjesečno.

III Porez na dodatu vrijednost (PDV)

Prema Zakonu o porezu na dodatu vrijednost ("Sl. list RCG", br. 65/01 ... 76/05 i "Sl. list CG", br. 16/07 ... 09/15), ako lice po osnovu obavljanja oporezivog prometa proizvoda i usluga ostvari promet iznad 18.000 eura za 12 uzastopnih mjeseci ili kraći period, i ako tu djelatnost obavlja samostalno i trajno s namjerom ostvarivanja prihoda, dužno je da se registruje kao obveznik poreza na dodatu vrijednost (PDV).

Dakle, ako prihod advokata na godišnjem nivou prelazi 18,000 eura dužni su da se registruju kao obveznici za plaćanje PDV-a, po stopi od 19%. Prijava za registraciju se vrši za mjesec u kojem je prekoračen prihod od 18,000 eura. Prema poreskoj upravi 274 advokata su registrovani obveznici poreza na dodatu vrijednost (PDV).

Advokat koji je PDV obveznik takođe plaća i porez na dohodak i doprinose za socijalno i zdravstveno osiguranje kako je prethodno objašnjeno.

IV Podaci o poreskim dugovanjima advokata

Prema podacima Poreske uprave od 1. juna 2017. godine, najveći broj advokata u Crnoj Gori, njih 716 imaju neizmirene poreske obaveze, i to u ukupnoj vrednosti od 6.846.113 eura. Od toga 202 advokata duguju iznose preko 10.000 eura, a 514 ispod 10.000 eura.

Jedan broj advokata koji duguju porez podnio je zahtjev za reprogram poreskog duga, što znači da se u takvom slučaju pomijera rok za plaćanje poreza bez kamate na 60 rata u kojima porez mora da se plati.

Neuredno izmirenje poreza i doprinosa nije propisano kao disciplinski ili etički prestup za advokate Zakonom o advokaturi, Statutom Komore, ni Kodeksom profesionalne etike.

V Preporuke za promjene zakonske regulative koja se odnosi na poreski tretman advokata

Očigledno je masovno neuredno izmirenje poreskih obaveza od strane advokata koje ukazuje na to da su poreska opterećenja advokata visoka, a sa druge strane da sistem ne garantuje poresku disciplinu. Smatramo da bi u pravcu regulisanja ovog problema na održiv način i uz primjenu međunarodnih iskustava trebalo razmotriti pored ostalih mjera i sledeće preporuke:

1) Povećati donju granicu ostvarenog prometa za ulazak u sistem PDV –a

Povećati donju granicu ostvarenog prometa koja je uslov za ulazak u sistem PDV–a, koja sada iznosi 18,000 eura.

U državama u okruženju, a koje sve imaju niži standard od Crne Gore, donja granica prometa za ulazak u sistem PDV-a je viša nego u Crnoj Gori:

- U Srbiji 8,0000,000 RSD, što po srednjem kursu iznosi oko 65,000 eura.
- U Hrvatskoj 230,000 KN, što po srednjem kursu iznosi oko 31,000 eura.
- U BIH 50,000 KM, što po srednjem kursu iznosi oko 25,000 eura

2) Poreske olakšice za advokate početnike

Posebno treba olakšati početak bavljanja advokaturom. Početnicima sa stažom u advokaturi do 3-5 godina, umanjiti osnovicu za doprinose za obavezno socijalno osiguranje u iznosu od 50%. Slično umanjenje postoji predviđeno zakonskom regulativom u Srbiji, s time što se pravi razlika u stopi umanjenja poreske osnovice zavisno od toga da li je i koliko advokat prethodno imao radno iskustvo u pravosuđu, da li mu je to prvo zaposlenje, itd.

3) Povećanje granice ostvarenog/planiranog prometa kod određivanja osnovice za obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje

Promjeniti granicu za osnovicu za obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, u iznosu od 150% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori, da bude preko 18.000 eura za ostvareni, odnosno planirani godišnji promet, umjesto sadašnjih 15, 0000 eura.

4) Smanjiti iznos osnovice koja služi za obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje

Smanjiti iznos osnovice koja služi za obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na način što će se smanjiti procenat koji se primjenjuje na iznos prosjecne mjesečne zarade u Crnoj Gori, prilikom utvrdjivanja osnovice.

Na primjer, predlog ove izmjene može biti sledeći:

- do 9.000,00 eura, do 40% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori,
- do 15.000,00 eura, do 80% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori,
- preko 15.000 eura, do 120% prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori.

5) Priznavanje kategorije ličnog izdatka advokata kao rashoda u poreske svrhe

Ukupnu poresku obavezu advokata bi olakšalo ukoliko bi se osnovica koja služi za obračun doprinosa za obavezno socijalno osiguranje priznala advokatima kao lični izdatak (lično primanje) i rashod u poreske svrhe, što do sada nije slučaj.

Takođe, doprinosi koje plaćaju advokati treba priznati kao rashode u poreske svrhe.

Alternativno rješenje ovom predlogu je da se odredi neki iznos (recimo, određeni procenat od prosječne mjesečne zarade u Crnoj Gori) koji će se advokatima priznavati kao lični izdatak i rashod u poreske svrhe.

Ovakvo rješenje postoji u zakonodavstvu BiH –a, gdje se advokatima priznaje lični izdatak, kao rashod u poreske svrhe, u iznosu od 3,600 KM godišnje, tj. od oko 153 EUR mjesečno.

5) Predlozi za izmirenje poreskih obaveza

U cilju povećanja poreske discipline advokata, moguće je uvesti pravilo da neizmirenje poreskih obaviza u određenom iznosu ili vremenskom periodu predstavlja prepreku za dobijanje službene odbrane, koje se plaćaju iz budžeta, ili, da se omogući da se poreski dug smanji na osnovu zarade od službene odbrane.